

REFERENCES:

1. Novikova, N., Boiko, L. (2024). Tsyfrovizatsiia ta natsionalna bezpeka: tendentsii ta vyklyky. [Digitalization and national security: trends and challenges]. *Natsionalna bezpeka: pravo ta ekonomika*. №1(1). 72–77. [in Ukrainian].
2. Voronkova, O. (2024). Informatsiina sfera Ukrainy v umovakh staloho rozvytku. [Information sphere of Ukraine in conditions of sustainable development]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. №11. 574–579. [in Ukrainian].
3. Dubniak, K. (2015). Informatsiinyi prostir: struktura ta funktsionalni parametry. [Information space: structure and functional parameters]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Sotsialni komunikatsii*. №4. 21–25. [in Ukrainian].
4. Kizliar, V. (2019). Do pytannia vyznachennia zmistu poniattia «informatsiini vidnosyny». [On the issue of defining the content of the concept of "information relations"]. *Universytetski naukovyi zapysky*. № 69–70. 114–123. [in Ukrainian].
5. Shevchuk, M. (2023). Do pytannia genezy poniattia informatsiinoi bezpeky yak skladovoi natsionalnoi bezpeky. [On the question of the genesis of the concept of information security as a component of national security]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriya PRAVO*. Vyp. 78. Ch. 2. 134–139. [in Ukrainian].
6. Koziaikov, I. (2019). Zakonodavche vyznachennia derzhavnoi bezpeky: problemy teorii ta praktyky. [Legislative definition of state security: problems of theory and practice]. *Pidpriemstvo, hospodarstvo i pravo*. №9. 160–164. [in Ukrainian].
7. Yarovenko, H. (2018). Systemnyi pidkhid do formalizatsii poniattia «informatsiina bezpeka». [A systematic approach to formalizing the concept of "information security"]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. №34. 239–244. [in Ukrainian].
8. Protydiia dezinformatsii v umovakh hibrydnoi viiny: ukraïnskyi dosvid. (2023). [Countering disinformation in the context of hybrid warfare: Ukrainian experience]. Tsentr stratehichnykh komunikatsii ta informatsiinoi bezpeky. Retrieved from: <https://spravdi.gov.ua/> [in Ukrainian].
9. Dymytriiiev, V. (2024). Derzhavna polityka rozvytku informatsiinoi sfery v Ukraini. [State policy for the development of the information sphere in Ukraine]. *Dys. kand. nauk z derzh. upr.* 25.00.02 – mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia. 200. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.06.2025

УДК 343.2

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-347-351

Кричун Юрій Анатолійович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, адвокат
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
uriykrichun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9441-3003

РОЛЬ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті досліджено роль кримінально-правової політики України у забезпеченні національної безпеки в умовах воєнного стану. Акцент зроблено на її багатофункціональному призначенні, яке виходить за межі традиційних каральної та охоронної функцій. Наголошено, що в сучасних умовах кримінально-правова політика має стратегічне значення, оскільки формує передумови для відновлення правопорядку, забезпечення справедливості, довіри громадян до державних інституцій та інтеграції України в міжнародні механізми захисту прав людини й протидії злочинності.

У роботі встановлено, що у період дії режиму воєнного стану суб'єкти формування кримінально-правової політики продемонстрували високу продуктивність нормотворчої діяльності. Зокрема, проаналізовано ухвалення 24 законів, спрямованих на реалізацію завдань кримінального права у сфері охорони національної безпеки. Разом з тим звернено увагу на наявність проблем у забезпеченні належної якості цих нормативно-правових актів, що ускладнює їх практичне застосування та знижує ефективність кримінально-правового впливу.

Значну увагу приділено практиці застосування кримінального законодавства у період війни. Відзначено різке зростання кількості кримінальних проваджень, пов'язаних із злочинами проти основ національної безпеки України, зокрема тих, що завершилися постановленням обвинувальних вироків. Це свідчить про адаптацію правоохоронних

органів та судової системи до нових викликів, однак водночас демонструє необхідність у вдосконаленні координації між ними та військовими структурами.

У статті підкреслено, що ефективність кримінально-правової політики у воєнний період визначається не лише здатністю держави оперативно реагувати на злочини, а й умінням досягати балансу між суворістю покарання та гуманістичними засадами права. Такий підхід є ключовим для збереження демократичних цінностей навіть в умовах війни.

Зроблено висновок, що кримінально-правова політика виступає важливим інструментом як для забезпечення національної безпеки під час війни, так і для формування правових та інституційних засад післявоєнного відновлення України. Її розвиток у контексті міжнародних стандартів та викликів воєнного часу визначає перспективи подальшого зміцнення правової державності та сталого розвитку.

Ключові слова: кримінально-правова політика, воєнний стан, національна безпека, військові злочини, кримінальна відповідальність, правопорядок, законодавче регулювання, правоохоронні органи, судова практика, гуманістичні засади кримінального права, міжнародні стандарти, післявоєнне відновлення.

Krychun Y. THE ROLE OF CRIMINAL LEGAL POLICY IN ENSURING NATIONAL SECURITY IN WAR CONDITIONS

The article examines the role of Ukraine's criminal law policy in ensuring national security under martial law. The emphasis is on its multifunctional purpose, which goes beyond the traditional punitive and security functions. It is emphasized that in modern conditions, criminal law policy has strategic importance, as it creates the prerequisites for restoring law and order, ensuring justice, citizens' trust in state institutions, and Ukraine's integration into international mechanisms for protecting human rights and combating crime.

The paper establishes that during the period of martial law, the subjects of criminal law policy formation demonstrated high productivity of normative activity. In particular, the adoption of 24 laws aimed at implementing the tasks of criminal law in the field of national security protection was analyzed. At the same time, attention was drawn to the presence of problems in ensuring the proper quality of these regulatory legal acts, which complicates their practical application and reduces the effectiveness of criminal law influence.

Considerable attention is paid to the practice of applying criminal legislation during wartime. A sharp increase in the number of criminal proceedings related to crimes against the foundations of national security of Ukraine, in particular those that ended in guilty verdicts, is noted. This indicates the adaptation of law enforcement agencies and the judicial system to new challenges, but at the same time demonstrates the need to improve coordination between them and military structures.

The article emphasizes that the effectiveness of criminal law policy in wartime is determined not only by the state's ability to respond promptly to crimes, but also by the ability to achieve a balance between the severity of punishment and the humanistic principles of law. Such an approach is key to preserving democratic values even in wartime.

The conclusion is made that criminal law policy is an important tool both for ensuring national security during wartime and for forming the legal and institutional foundations of Ukraine's post-war recovery. Its development in the context of international standards and challenges of wartime determines the prospects for further strengthening the rule of law and sustainable development.

Keywords: criminal law policy, martial law, national security, war crimes, criminal liability, law and order, legislative regulation, law enforcement agencies, judicial practice, humanistic principles of criminal law, international standards, post-war recovery.

Постановка проблеми. Сучасні воєнні виклики, зумовлені широкомасштабною збройною агресією проти України, актуалізували питання ефективності кримінально-правової політики як складової загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки. В умовах війни різко зростає кількість злочинів проти основ національної безпеки, військових злочинів, корупційних правопорушень, а також кримінальних діянь, що створюють загрозу суспільній стабільності. Водночас існуючі механізми протидії злочинності потребують удосконалення, оскільки вони не завжди здатні забезпечити належний рівень захисту життєво важливих інтересів держави й суспільства.

Проблемним є також поєднання репресивної та превентивної функцій кримінального права в умовах воєнного стану: з одного боку, необхідно оперативно і жорстко реагувати на кримінальні загрози, з іншого – зберігати баланс між безпековими потребами та дотриманням прав і свобод людини. Додаткової уваги вимагають питання гармонізації кримінально-правових норм із міжнародними стандартами у сфері воєнних злочинів, а також ефективної імплементації положень міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права.

У цьому контексті кримінально-правова політика України має розглядатися як стратегічний інструмент державної безпекової політики, що визначає напрями протидії злочинності, формує пріоритети криміналізації та декриміналізації діянь, удосконалює механізми кримінальної відповідальності та забезпечує дієвість превентивних заходів. Відсутність комплексного наукового підходу до визначення ролі кримінально-правової політики у забезпеченні національної безпеки в умовах війни ускладнює розроблення ефективних правових стратегій та обґрунтованих законодавчих рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фундаментальне значення для формування вітчизняної концепції кримінально-правової політики та для розвитку науки кримінального права мають праці О.М. Бандурки, Ю.В. Бауліна, В.І.Борисова, О.О. Дудорова, О.М. Литвинова, А.А. Музики, В.О. Навроцького, Ю.В. Орлова, Є.О. Письменського, В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, П.Л. Фріса, А.М. Яценка та інших дослідників. Віддаючи належне їхнім теоретичним напрацюванням і практичній цінності зроблених висновків, варто підкреслити, що в умовах триваючої війни національна правова система стикається з

новими викликами та загрозами, які безпосередньо впливають на стан національної безпеки.

Мета статті полягає у комплексному дослідженні ролі кримінально-правової політики у забезпеченні національної безпеки України в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роль кримінально-правової політики у забезпеченні національної безпеки в умовах війни є однією з ключових проблем сучасної науки та практики. Саме вона визначає не лише правові межі допустимої поведінки, але й комплекс інструментів захисту державності, суверенітету, громадської безпеки та прав людини.

У період воєнних загроз кримінально-правова політика трансформується в бік підвищення ефективності протидії злочинності, яка загрожує самому існуванню держави. Якщо у мирний час акценти робляться на забезпеченні балансу між криміналізацією і декриміналізацією, гуманізацією та індивідуалізацією покарання, то в умовах війни пріоритетом стає захист державного суверенітету та громадської безпеки будь-якими законними правовими засобами.

Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності та територіальній цілісності. Він передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі агресії та забезпечення національної безпеки. Одночасно воєнний стан передбачає тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1, с. 415].

Збройна агресія проти України актуалізувала питання посилення кримінальної відповідальності за найбільш небезпечні діяння: державну зраду, колабораціонізм, пособництво агресору, посягання на територіальну цілісність і недоторканність держави, воєнні злочини, незаконне поводження зі зброєю, диверсії та терористичні акти. Ці діяння не лише завдають шкоди безпеці конкретних громадян, але й підривають основи державного устрою, міжнародний авторитет та обороноздатність країни.

Таким чином, кримінально-правова політика стає невід'ємною складовою системи національної безпеки, адже саме вона забезпечує створення дієвого правового механізму для притягнення до відповідальності винних осіб та відновлення справедливості.

Однією з важливих тенденцій сучасної кримінально-правової політики є активне оновлення кримінального законодавства у відповідь на воєнні виклики. Важливим кроком у цьому напрямі стало законодавче вирішення проблеми кримінально-правової протидії колабораціонізму. Верховна Рада України неодноразово намагалася врегулювати це питання через відповідні законопроекти, зокрема «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливості застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки» (законопроект № 7186 від 21.03.2022) [2] та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність)» (законопроект № 5144 від 24.02.2021) [3]. Проте лише початок відкритої широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України став реальним поштовхом для прийняття одного з варіантів криміналізації колабораційної діяльності [4]. Законодавець розширює коло криміналізованих діянь, уточнює санкції, вводить нові правові механізми боротьби з воєнними злочинами та колабораційною діяльністю. Особливу увагу приділено інформаційній безпеці, адже в умовах гібридної війни загрози становлять не лише збройні напади, а й інформаційні диверсії, пропаганда та поширення дезінформації, що здатні деморалізувати населення та підірвати довіру до інститутів державної влади. Тому кримінально-правова політика України спрямовується на створення правових бар'єрів для осіб, схильних до вчинення подібних злочинів, і водночас забезпечує ефективне реагування на загрози інформаційного простору.

Крім того, кримінально-правова політика в умовах війни має враховувати специфіку діяльності військовослужбовців та інших осіб, які залучені до оборони держави. Тут особливого значення набуває встановлення меж правомірності дій у надзвичайних обставинах, зокрема застосування зброї, ведення бойових дій, забезпечення публічного порядку в умовах воєнного стану. З одного боку, законодавство має передбачати сувору відповідальність за злочини проти військової дисципліни, самовільне залишення бойових позицій чи непокору наказам, а з іншого – гарантувати, що особи, які діють добросовісно і з метою захисту держави, не зазнають необґрунтованого переслідування. Це дозволяє поєднувати вимоги до зміцнення військової дисципліни із захистом прав військовослужбовців.

В умовах війни особливого значення набуває принцип невідворотності кримінальної відповідальності, адже саме він забезпечує відчуття неминучості покарання для осіб, які вчиняють злочини проти основ національної безпеки. Невідворотність виконання й відбування покарань виступає міжгалузєвою засадою, що походить від цього кримінально-правового принципу і водночас спрямовує функціонування всієї національної системи кримінальної юстиції. Найбільш повно його зміст виявляється у процесі реалізації внутрішньодержавного механізму виконання та відбування покарань, поширюючись на діяльність державних органів та інших суб'єктів, відповідальних за його втілення [5, с. 395].

Саме принцип невідворотності формує довіру громадян до системи правосуддя, сприяє підвищенню рівня правосвідомості та правової культури. Водночас кримінально-правова політика повинна уникати

надмірної криміналізації суспільних відносин, адже надмірно суворі або необґрунтовані санкції можуть мати протилежний ефект – підривати легітимність державної влади та створювати умови для зловживань. Тому одним із ключових завдань держави є забезпечення балансу між необхідністю жорсткої протидії злочинам і дотриманням міжнародних стандартів прав людини.

Слід наголосити, що кримінально-правова політика у воєнний період виконує не лише каральну та охоронну функції, а й має стратегічне значення для забезпечення національної безпеки та післявоєнного відновлення держави. Її призначення полягає не тільки у своєчасному реагуванні на факти вчинення злочинів, але й у створенні довгострокових передумов для відновлення правопорядку, утвердження справедливості та підвищення довіри громадян до державних інституцій. Ефективна кримінально-правова політика визначає можливість притягнення до відповідальності військових злочинців, відшкодування завданих збитків, захисту прав жертв агресії, а також інтеграцію України у міжнародні механізми захисту прав людини та протидії злочинності, що є важливою умовою для зміцнення міжнародного авторитету держави.

У період дії воєнного стану суб'єкти формування кримінально-правової політики ухвалили загалом 24 закони, які набрали чинності та реалізуються у цій сфері. Крім того, кілька нормативних актів перебувають у процесі набрання чинності або можуть бути введені найближчим часом. Така кількість ухвалених законів свідчить про високу інтенсивність нормотворчої діяльності, однак їх якість залишається дискусійною. Наявність невіршених прогалин у правовому регулюванні змушує ставити питання про ефективність такої діяльності та її спроможність забезпечувати досягнення завдань кримінального права. Передусім це стосується охорони національної безпеки, захисту державності, а також забезпечення миру і безпеки людства [8, с. 8].

Стан правозастосування за цей же період демонструє суттєві зміни у роботі правоохоронних органів та судів. Так, уже протягом 2022-2024 років різко зросла кількість зареєстрованих кримінальних проваджень, переданих до суду та розглянутих із постановленням обвинувальних вироків щодо кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України (Розділ I Особливої частини Кримінального кодексу України). Ця тенденція підтверджує зростання ролі кримінально-правової політики у воєнний час як механізму реагування на актуальні загрози [8, с. 8].

Висновки. Кримінально-правова політика у воєнний час має багатогранний і стратегічний характер. Вона спрямована на протидію злочинам, захист державності, підтримання громадського порядку та збереження прав і свобод громадян. Її результативність визначається здатністю держави оперативно реагувати на воєнні виклики, координувати діяльність правоохоронних органів, судів та військових структур, а також забезпечувати баланс між суворістю покарання й гуманістичними засадами кримінального права. У перспективі така політика є не лише інструментом збереження національної безпеки в умовах війни, але й основою для післявоєнного відновлення, розбудови демократичної правової держави та сталого розвитку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Габлей Н.Г. Окремі аспекти посилення кримінальної відповідальності в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 414-416.
2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливості застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки : проект Закону України № 7186 від 21.03.2022 / Проект вноситься народними депутатами України Іонушасом С.К., Медяником В.А., Михайлюк Г.О. та ін. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1247316>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність) : проект Закону України № 5144 від 24.02.2021 / Проект вноситься народними депутатами України Черневим Є.В., Кравчук Є.М., Потураєвим М.Р. та ін. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71206
4. Кузнецов В.В., Сийплові М.В. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність як новий виклик сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2022. Випуск 70. С. 381-386.
5. Пилипенко Д.О. Принцип невідворотності виконання і відбування покарань в кримінально-виконавчому праві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 392-395.
6. Письменський Є. О. Реалізація кримінально-правової політики в умовах воєнного стану : дослідження негативних тенденцій. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія Право. 2024. Вип. 17 (29). С. 300-310.
7. Гусаров С. М. Кримінально-правова політика України: трансформації періоду війни та повсюнна перспектива. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2025. №1. С. 24-31.
8. Кримінально-правова політика України під впливом факторів воєнного характеру та її віддзеркалення в експертній думці : монографія. Київ : Норма права, 2025. 212 с.

REFERENCES:

1. Hablei, N.H. (2023). Okremi aspekty posylennia kryminalnoi vidpovidalnosti v umovakh voiennoho stanu. [Certain aspects of strengthening criminal liability under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. №2. 414-416. [in Ukrainian].
2. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksiv Ukrainy shchodo udoskonalennia vidpovidalnosti za kolaboratsiinu diialnist ta osoblyvosti zastosuvannia zapobizhnykh zakhodiv za vchynennia zlochyniv proty osnov natsionalnoi ta hromadskoi bezpeky. (2022, March 21). [On amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine regarding the improvement of liability for collaborative activities and the features of the application of preventive measures for committing crimes against the foundations of national and public security]. *Proiekt Zakonu Ukrainy № 7186*. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1247316> [in Ukrainian].
3. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv (shchodo vstanovlennia kryminalnoi vidpovidalnosti za kolaboratsiinu diialnist). (2021, February 24). [On Amendments to Certain Legislative Acts (Regarding the Establishment of Criminal Liability for Collaborative Activities)]. *Proiekt Zakonu Ukrainy №5144*. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71206 [in Ukrainian].
4. Kuznetsov, V.V., Syiploki, M.V. (2022). Kryminalna vidpovidalnist za kolaboratsiinu diialnist yak novyi vyklyk sohodennia. [Criminal liability for collaborative activities as a new challenge of today]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii PRAVO*. Vypusk 70. 381-386. [in Ukrainian].
5. Pylypenko, D.O. (2023). Pryntsyp nevidvorotnosti vykonannia i vidbuvannia pokaran v kryminalno-vykonavchomu pravi Ukrainy. [The principle of inevitability of execution and serving of sentences in the criminal enforcement law of Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. №1. 392-395. [in Ukrainian].
6. Pysmenskyi, Ye.O. (2024). Realizatsiia kryminalno-pravovoi polityky v umovakh voiennoho stanu : doslidzhennia nehatyvnykh tendentsii. [Implementation of criminal law policy under martial law: a study of negative trends]. *Naukovo-informatsiyni visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halytskoho. Serii Pravo*. Vyp. 17 (29). 300–310. [in Ukrainian].
7. Husarov, S.M. (2025). Kryminalno-pravova polityka Ukrainy: transformatsii periodu viiny ta povoienna perspektyva. [Criminal and legal policy of Ukraine: transformations of the war period and post-war perspective]. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. №1. 24-31. [in Ukrainian].
8. Kryminalno-pravova polityka Ukrainy pid vplyvom faktoriv voiennoho kharakteru ta yii viddzerkalennia v ekspertnii dumtsi. (2025). [Criminal and legal policy of Ukraine under the influence of military factors and its reflection in expert opinion]. *Monohrafiia*. 212. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.06.2025

УДК 342.9:355.1-058.53

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-351-355

Ковальов Дмитро Ігорович,

аспірант кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

dmytrokovalov_adv@ukr.net

ORCID ID: 0009-00040985-5037

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

У статті розглянуто особливості адміністративно-правового захисту прав та законних інтересів військовослужбовців і членів їхніх сімей у сучасних умовах збройної агресії проти України. Обґрунтовується актуальність дослідження, що зумовлена специфікою військової служби, яка поєднує високий рівень ризику для життя та здоров'я з необхідністю виконання конституційного обов'язку щодо захисту держави. Автор наголошує, що, попри наявність нормативно-правової бази у сфері соціального та правового забезпечення військовослужбовців, існують істотні проблеми практичного характеру: прогалини та колізії у законодавстві, суперечливе застосування адміністративних норм, недостатня ефективність діяльності органів публічної влади, складність отримання пільг і компенсацій.

У межах дослідження здійснено аналіз наукових позицій провідних учених у галузі адміністративного права, які підкреслюють необхідність посилення захисних функцій держави у сфері забезпечення соціальних прав військовослужбовців та їхніх родин. Визначено, що адміністративно-правовий захист є багатокомпонентним явищем, яке охоплює нормативно-правові, організаційні та процедурні елементи. Нормативну основу складають Конституція